

LUSA

FÖR DIG SOM
GILLAR RFSU

**På plats i
kondomfabriken**

Följ med till RFSU:s
kondomfabrik i Hennan
och se hur mycket tryck
dina kådisar tål.

GÅR IGÅNG PÅ SEXSNACK

MÖTER NYFIKNA NYANLÄNDA

Sexualundervisningen i Kairo var usel. **Yahia Saleh** fick lära sig om sex i smyg från böcker och porrfilmer. Nu är han själv sexualupplysare i Malmö.

BLI MEDLEM DU OCKSÅ!

Att bli medlem i RFSU är ett viktigt ställnings-
tagande för alla människors rätt till sin kropp och sin
sexualitet. Anmäl dig via rfsu.se/medlem

Tyck till om medlemstidningen!

✿ **DET HÄR ÄR FÖRSTA** numret av vår nya tidning Lust. Tanken är att den ska berätta om vad som är på gång i RFSU och visa fram det viktiga arbete som du är med och bidrar till. Vad tycker du om tidningen? Och vad vill du läsa i kommande nummer? Mejla ulrika.hammar@rfsu.se. ✿

Lär dig om SRHR

✿ Under 2019 startar RFSU ett nytt projekt där du som är medlem kan utbilda dig i internationella frågor på lokal nivå. Varför är SRHR – sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – nödvändigt för att vi ska uppnå en hållbar, global utveckling? Hur ser läget kring sexuell hälsa och rättigheter ut i världen? Dessa frågor är några av dem som projektet kommer att lyfta.

Du kommer snart att kunna ansöka till att bli utbildare inom projektet. Kontakta din lokalförening för mer information. ✿

Nominera till RFSU-priset!

✿ RFSU-priset ges till en person som i sin gärning verkat för en kunskapsbaserad och öppen syn på sexualitet och samlevnad. Priset består av en specialdesignad kondompaketshållare i trä samt 25 000 kronor och delas ut på RFSU:s kongress. Skicka din nominering till henrik.hirseland@rfsu.se senast 31 januari 2019. Mer information om priset hittar du på rfsu.se/rfsu-priset. ✿

VÄLKOMMEN TILL LUST

I din hand håller du en liten bit historia - det första numret av RFSU:s medlemstidning Lust!

Syftet med tidningen är att fler ska få veta mer om RFSU:s verksamhet och aktuella sexualpolitiska frågor. Om hur vi tar sexualupplysningen till nya arenor. Om hur RFSU stöttar modiga aktivister genom internationellt arbete. Om våra fantastiska medlemmar som runt om i landet förändrar och påverkar. Och mycket mer.

Oavsett om du är en nybliven medlem, informator i Umeå eller aktivist på Gotland så hoppas vi att du ska peppas, inspireras och stärkas i ditt engagemang!

FRIHETEN ATT VARA, välja och njuta är i dag långt ifrån självklar. När jag skriver det här

har en guvernör i Tanzania precis tillsatt en specialstyrka som ska jaga hbtq-personer.

I Norge mobiliserar våra vänner för att än en gång försvara aborträtten. I Örebro och Uppsala har SD röstat nej till lokala projekt för att fler unga ska få tillgång till bra sexualundervisning.

DÄRFÖR ÄR DET VIKTIGT att vi påminner varandra om att vi är många som står upp för allas rätt till sin kropp och sexualitet. Att vi delar berättelser om engagemang och framgång. Som hur Yahia Saleh och RFSU Malmö pratar sex och relationer med nyanlända. Och om arbetet mot könsstympning och för att bryta tystnaden om mens. Och vår alldeles egna kondomfabrik i Hälsingland.

Trevlig läsning!

HANS LINDE
Ordförande RFSU

Hiss

RFSU:s #DearCondom skapar ärliga samtal om de komplexa känslor vi har inför kondomen. Redan har över 100 000 personer sett vår film!

Diss

Bara 14 procent av männen säger att #metoo har påverkat dem och deras beteende. Problemen har synliggjorts, nu behöver vi prata om lösningarna och hur män kan bidra till förändring.

1940?

Genom att täcka över livmodertappen kan kvinnor skydda sig mot graviditet. Långt tillbaka användes till exempel citronhalvor, men på 1930-talet konstruerades det första moderna pessaret.

Här, i RFSU:s fabrik, tillverkades pessar redan på 1940-talet. Hur går det till i fabriken i dag? Det kan du läsa om på sidan 10.

Hallå där ...

... **Maria Sveland**, ny producent för poddarna RFSU Dokumentär och Sexpodden. **Hur känns det?**

– Extremt roligt och hedrande. Jobbet kombinerar två av mina favoritvärldar: sexualpolitik, som har gått som en röd tråd genom allt jag gjort, och radioproduktion. Jag har jobbat många år på Sveriges Radio, med program som Tendens, Kropp och själ och Godmorgon världen. En period gjorde jag även Klittradio i P3:s Flipper tillsammans med skådespelerskan Lo Kauppi. Det var tider det...

Vad har du för plan för poddarna?

– Den övergripande planen är att få fler människor att hitta dem. Det finns ett helt arkiv med fantastiska, exklusiva dokumentärer som alldeles för få känner till. Vi har också precis släppt tre nya dokumentärer om mens, vasktomi (sterilisering av män) och livet efter könsstympning.

Vilken är din önskevärd i poddarna?

– Om jag får önska helt fritt, levande eller död, så är det **Josephine Butler** (1828–1906), som kämpade för prostituerades rättigheter och stred mot det så kallade reglementeringssystemet i England. Hon var även en engagerad rösträttskämp och aktiv i kampen mot mäns sexualiserad våld och blev mordhotad, förföljd och förtalad av media. 1886 avskaffades reglementeringssystemet i England, i Sverige fanns det kvar ända fram till 1918.

Vilken fråga brinner du starkast för?

Det sexuella våldet. Hur fan man ska förstå det? Varför? Och hur kommer vi ifrån den normalisering och avtrubning som vi alla lider av i vår våldtäktskultur? ❀

Populära avsnitt i arkivet

- ❀ Jenny Strömstedt och produktionssexet
- ❀ Mark Levengood om sexljuden
- ❀ Vett och etikett i sängen
- ❀ Jag skrek: "Mamma hjälp mig!" Om könsstympning i Somalia.

Här finns poddarna

Alla poddar sedan starten 2013 finns på rfsu.se/sexpodden.

ROLIGASTE AVSNITTSNAMNEN

- ❀ En mjuk och len fläsktorped
- ❀ Lagom mycket pung
- ❀ Hitta rätt i rumpan

RFSU Malmö pratar ömsesidiga relationer

❀ 2 000 gymnasieelever ska RFSU Malmö träffa genom sitt projekt Våldsam kärlek. Projektet finansieras av Länsstyrelsen Skåne och syftar till att förebygga sexuellt våld. Med hjälp av RFSU:s material "Vill du?" ska sex, ömsesidighet och kommunikation diskuteras.

– Vi vill ge unga mer kunskap och utrymme att reflektera. Målet är att skapa bättre förutsättningar för ömsesidiga relationer, säger projektledare Johanna Selander. ❀

Värva en organisation

❀ Visste du att även organisationer kan bli medlemmar i RFSU? I nuläget har vi 20 stycken, däribland Barnlängtan och Svensk förening för sexologi. Tanken är att medlemsorganisationerna ska vara med och bidra till att stärka RFSU:s sexualpolitiska arbete.

Varje organisation får skicka ett ombud (en röstberättigad) till kongressen. ❀

RFSU-kliniken startar familjerådgivning

❀ Från och med den 1 februari nästa år utökar RFSU-kliniken sin verksamhet med familjerådgivning. Tanken är att verksamheten ska komplettera kommunens befintliga familjerådgivning med spetskompetens inom sexologi.

– Vi vill möta målgrupper som i dag är underrepresenterade i vanlig familjerådgivning. Det kan vara transpersoner, någon som kommer från en hederskultur, personer som lever flersamt eller som ingår i en stjärnfamilj, säger Eva Marie Sundberg, chef för RFSU-kliniken. ❀

204

medlemmar har Facebookgruppen "RFSU Medlemmar" i skrivande stund. Här delar vi med oss av erfarenheter, nyheter, glada tillrop och funderingar. Visst kan vi bli ännu fler! Kom med du också!

Tävla och vinn!

❀ Nu släpper RFSU och Ordfront förlag **Nathalie Simonssons** efterlängttade bok *Viktigast av allt – sexualkunskap för tonåringar*. Boken är en uppföljare till succén *Världens viktigaste bok* som vänder sig till barn i mellanstadieåldern.

Vad tycker du är viktigast av allt när det kommer till sexualkunskap för tonåringar? Mejla till ulrika.hammar@rfsu.se och var med i utlottningen av den nya boken. ❀

Hur reagerar folk när du säger att du är med i RFSU?

AGNES BODÉN

RFSU Västernorrland

– Dr är väldigt positiva. Men jag lägger fram det på olika sätt. Om jag säger det till en äldre släkting pratar jag om kvinnors rättigheter och att det ska vara säkert att vara kvinna. Med unga pratar jag mer om rätten till sin sexualitet.

PETTER STJERNSTEDT

RFSU Stockholm

– Folk brukar tycka att det är coolt och spännande. Jag har inte stött på några fördomar, men man kan märka av att det finns en blyghet. Många ställer frågor om att vara sexualupplysare, men sen vågar de inte fråga vidare.

MARIA HASSELGREN

RFSU Sörmland

– Det är väldigt tabu att fronta med att vara med i RFSU på en mindre ort där man lätt blir igenkänd. Jag har gått med RFSU i Barnvagnsmarschen och pridetåget. Under ett valår blir anhängare till partier som är emot de frågor som RFSU står för extra högljudda. De har koll på att "Där är en RFSU:are." Det känns väldigt obehagligt. Men det betyder att vi behöver bli fler!

JERRY SEGERHOLM

RFSU Stockholm

– Jag nämner det ibland, men jag får inga större reaktioner. Men det beror ju på vilka grupper man tillhör. I mitt umgänge är det inte någon stor grej. Jag tränar aikido och det är en väldigt tolerant miljö på alla sätt och vis. Jag har aldrig upplevt det som problematiskt.

Yahia Saleh från RFSU Malmö slår hål på myter och utmanar fördomar. Både hos nyanlända ungdomar och de svenskar som möter dem.

Text: Ulrika Hammar Foto: Emil Malmberg

"JAG ÄLSKAR ATT SNACKA OM SEX"

Sexualupplysningen i Kairo på 1990-talet var usel. Läraren, som var väldigt obekvämt, gick snabbt igenom könsorganens reproduktiva funktioner och sedan var det klart. *Yahia Saleh* fick lära sig om sex från böcker och porrfilmer som han lyckades komma över i smyg.

I dag är han själv sexualupplysare. Utan det minsta besvär pratar han om kroppen, relationer och sexualitet med allt ifrån nyanlända ungdomar till personal på HVB-hem.

– Jag älskar att träffa människor och snacka om sex och sexualitet! Att jag dessutom får chansen att ta upp intersektionalitet och antirasism i samma veva gör mitt jobb på RFSU Malmö helt perfekt, säger han.

Yahia föddes i Kairo för snart 33 år sedan. Familjen, som är av medelklass, hade en öppen syn på könsroller och jämställdhet. Det var inte förrän Yahia började skolan som han förstod att omgivningen gjorde skillnad på honom och hans syster. Hemma hade han inte behövt vara särskilt maskulin, men i skolan blev han retad för sin känslighet och sina tårar. Dessutom fick han kränkande kommentarer om sin hudfärg.

– Jag blev nyfiken på hur det här kom sig. Varför tittar folk på det som är annorlunda i stället för det vi har gemensamt? Här väcktes mitt engagemang mot rasism och homofobi, och för alla människors rätt att få vara sig själva.

I 20-ÅRSÅLDERN BÖRJADE han arbeta ideellt med etniska minoriteters och hbtq-personers rättigheter. I Egypten var detta två separata frågor och det fanns inte någon

Yahias Malmötips

- ✿ På sommaren: Nakenbada vid brygga 10 på Ribersborg.
- ✿ På vintern: Kallbadhuset.
- ✿ Promenera i Pildammsparken.
- ✿ Ät vietnamesiskt på Noi's.
- ✿ Ät falafel var som helst.

– Hade jag stannat i Egypten skulle jag med största sannolikhet ha suttit i fängelse nu, säger Yahia Saleh.

Nyfiken på Nyfiken?

✿ RFSU-projektet Nyfiken vill förbättra nyanländas sexuella hälsa och öka deras kunskap om sexuella rättigheter. Målet är att ungdomarna (15-25 år) ska få ökad förståelse för normer kopplade till sexualitet och relationer. ✿

Alle Hammarstedt och Yahia Saleh provspelar den nya leken de ska ha med sig till kvällens ungdomsträff.

praktisk möjlighet att föra dem samman.

– Men i mitt huvud var allt kopplat. Vi är komplexa, intersektionella varelser, vi är inte antingen det ena eller andra, säger han.

När han så kom till Sverige för fem år sedan för att delta i en workshop om sexualitet och religion, föll allt på plats. Här fanns utrymme att tänka bredare och hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Och här blev han alltså kvar.

– Mitt behov av skydd var stort som politiskt engagerad, homosexuell och tillhörande en etnisk minoritet. Hade jag stannat i Egypten skulle jag med största sannolikhet ha suttit i fängelse nu.

VÅREN 2017 BÖRjade Yahia jobba hos RFSU Malmö som projektledare för Nyfiken-projektet. I uppdraget utbildar han bland annat personer som träffar nyanlända i sina yrkesroller. Han berättar till exempel om en anställd på ett HVB-hem som undrade hur han skulle hjälpa en ung kille på boendet att

våga prata med en tjej han var kär i. ”Det är ju så svårt för honom som är utländsk och inte vet hur man gör här”, sa han.

– Jag frågade hur gammal killen var och det visade sig att han var 15 år. Då frågade jag: ”Hur lätt tyckte du att det var att prata med tjejer när du var 15?” Och mannen fick en aha-upplevelse. Sådär är det ofta, personalen tänker ”nyanlända”, jag får dem att tänka ”unga”.

ETT ANNAT TILLFÄLLE SOM YAHIA särskilt minns är när han pratade om slidkransen med ett gäng unga killar. En av dem blev väldigt engagerad. ”Jag visste det! De snackar hela tiden om att det finns en mödomshinna, men det är ju helt ologiskt. Hur skulle mensen då kunna komma ut?”

– Han var upprörd, men ändå glad. Nu skulle han berätta för sina kompisar, sa han. Just så är det också ofta: De unga misstänker myten, men ingen har bekräftat misstanken. Förrän de pratar med mig eller någon annan från RFSU. ✿

KALLELSE TILL KONGRESS

VAR MED OCH PÅVERKA!

Kongressen är RFSU:s högsta beslutande organ och äger rum vartannat år. Nästa kongress är den 31 maj–2 juni i Umeå. Då samlas medlemmar från hela landet för att umgås, diskutera och fatta beslut om RFSU:s organisation och sexualpolitiska inriktning. Välkommen du också!

Vill du vara med?

✿ Av deltagarna på kongressen är cirka 80 ombud med rösträtt. Ombuden utses av RFSU:s lokalföreningar och medlemsorganisationer. Varje förening har rätt till två ombud. Därutöver fördelas 30 ombud beroende på hur många medlemmar varje förening har. Medlemsorganisationerna har ett ombud vardera.

Alla medlemmar får delta och yttra sig under kongressen, men enbart ombuden har rösträtt (röstning får inte ske genom fullmakt). Lokalföreningar kan utöver ombuden skicka reserver och observatörer, men står själva för kostnaderna för dessa (resa, mat, logi). Medlemmar som reser på eget initiativ står också själva för sina kostnader.

Senaste dag för ombudsansmälan är den 1 mars.

Motionsregler

✿ Sista dag för inlämnande av förslag (motioner) är den 1 mars. Alla medlemmar får lämna motioner. Om du vill förankra förslaget hos din lokalförening kan du först lägga fram det för föreningens årsmöte. Motioner skickas med mejl till motion@rfsu.se. Står en lokalförening som avsändare för motionen ska den vara inskickad av föreningens ordförande eller någon annan med mandat att företräda föreningen.

Nomineringsregler

✿ Kongressen väljer även en förbundsstyrelse, inklusive förbundsordförande, samt valberedning och revisorer. Förslag (nomineringar) ska vara valberedningen tillhanda senast den 21 december. Medlemmar, lokalföreningar och medlemsorganisationer kan nominera personer via nominera.se/rfsu. Där finns även mer information.

Möteshandlingar

✿ Möteshandlingarna tillgängliggörs för ombuden en månad före kongressen men läggs ut tidigare i Facebookgruppen ”RFSU kongress 2019” som är öppen för alla medlemmar.

HÄR BLIR **INGA** BARN GJORDA

RFSU AB:s kondomfabrik i Hennan testar och paketerar miljontals kondomer varje år. Vi fick följa med en vanlig dag på jobbet.

Text: Ulrika Hammar Foto: Daniel Ivarsson

Djupt inne i skogen i norra Hälsingland ligger den, RFSU AB:s kondomfabrik. Nordens enda faktiskt. Här testar och paketerar RFSU AB sina kondomer enligt konstens alla regler. *Siw Strandberg* är platschef och har jobbat i fabriken sedan 1980-talet. På den tiden tillverkades gummislangar och kosmetiska proteser, men sedan RFSU tog över fabriken 1991 är det kondomer som gäller.

– Jag är glad och stolt över den här arbetsplatsen och över kollegorna. Det känns verkligen som att vi är en del

av RFSU, även om vi ligger långt från huvudkontoret och förbundet, säger hon.

DEN GAMLA SKOLBYGGNADEN från 1950-talet innehåller tre viktiga delar: Produktionen, där kondomerna paketeras, laboratoriet, där kondomerna testas, och så lagret, där alla produkter som RFSU AB säljer förvaras. Siw visar runt tillsammans med RFSU AB:s vd *Katarina Knutz* som också är på besök just denna dag. Alla förpackningsmaskiner har olika kvinnonamn. Det var förra ägaren *Sture Randströms* idé

Siw Strandberg.

0,00002

... procent av RFSU:s kondomer reklamerar. Då görs ytterligare stickprov från samma batch. Hittills har RFSU aldrig behövt återkalla några produkter.

0,04

... millimeter. Så tunn är marknads tunnaste kondom, RFSU:s Beyond Thin.

Kondomerna fylls med vatten för att kontrollera att det inte finns några mikroskopiska hål.

I Hennan, 2,8 mil norr om Ljusdal, har RFSU sin kondomfabrik inhytt i en gammal skolbyggnad från 1950-talet.

1

2

3

4

1. Den internationella standarden säger att en kondom ska klara trycket av 18 liter luft innan den spricker. RFSU:s kondomer ska klara 20 liter.
2. Obehandlade kondomer, redo att få silikonolja och foliering.
3. På RFSU:s kondomer står batchnumret på varje enskild kondom. Det är unikt i branschen.
4. Fabrikens förra ägare Sture Randström gav alla maskinerna kvinnonamn. I Malin kommer folierade kondomer ut i remsor och samlas upp i speciella vagnar.
5. Maria Löfgren håller koll på att kondomerna ligger rätt innan packning.
6. Med vana händer paketeras kondomerna.

5

6

och två av maskinerna, Olga och Nana, finns kvar sedan hans tid. Den allra nyaste maskinen heter Pia. Den är också den mest avancerade.

Personalen går runt och kontrollerar så att allting fungerar som det ska, fyller på glidmedel och byter folie och över- och underfilm när det behövs.

– Till skillnad från våra konkurrenter så använder vi cellofan. Det är mer miljövänligt än aluminium. Dessutom kräver vårt sätt att paketera kondomerna mindre emballage, berättar Siw.

DET HÄNDER ATT POLISEN hör av sig och ber fabriken om hjälp. RFSU får inte veta detaljerna, men det handlar om bevismaterial vid exempelvis inbrott och våldtäkt. En gång kunde Siw läsa i kvällstidningen "dessa bevis fällde våldtäktsmannen" och så var det en bild på en RFSU-kondom.

– Tack vare att vi har batchnumret tryckt på varenda kondom kunde vi spåra i vilken butik kondomen hade sålts. Sedan kopplade polisen det till den misstänkte gärningsmannen. Då kände jag mig stolt!

I laboratoriet står *Susanne Vesterinen*.

För tre år sedan tröttnade hon på att pendla till arbetet som lärare och sadlade om för att ta anställning som laboratorieförstare på kondomfabriken. Nu sköter hon labbets kondomtester som dels undersöker hur högt lufttryck och hur mycket volym kondomerna klarar av, dels kontrollerar att det inte finns mikroskopiska hål i kondomer-

na. Kondomerna blåses upp i stora glasskåp och en mätare registrerar hur mycket luft och vilket tryck kondomerna tål innan de exploderar med en smäll. I dag testas helt vanliga profilkondomer, men mellan varven är det aromkondomerna som sprider sin doft i rummet.

– Den enda doft jag fortfarande tycker om är Honey Melon. Det är en sak att känna vanilj eller jordgubb en stund hemma i sovrummet. Men den doftkavalkad av alla sorter blandat som uppstår här, kan bli lite för mycket, säger Susanne.

VARJE ÅR DELTAR RFSU:s laboratorium i en internationell jämförelse med ett 50-tal andra ackrediterade kondomlaboratorier. Kondomer prepareras med osynliga hål och laboratoriernas

uppgift blir att hitta hålen och säga var på kondomerna de är.

– Det är en slags labbtävling kan man säga. Vi ligger alltid bland de fem bästa, säger Katarina.

ARBETSDAGEN I FABRIKEN lider mot sitt slut. Från lagret har lastbilar hämtat upp dagens leverans som ska ut till detaljhandeln och apoteken runt om i Sverige. Några av medarbetarna väntar på bussen som gör ett specialstopp precis utanför. Susanne stegar iväg inåt skogen, för henne är det bara en kort promenad hem.

– Och tänk, nu är jag ledig resten av dagen! Till skillnad från när jag jobbade som lärare och skulle planera lektioner eller ta föräldrasamtal. Jag tror att jag ska gå och träna. ✨

"Avsändare: E. Olsson". Så stod det på leveransen till dem som beställde kondomer via postorder på 40-talet. Det var viktigt att vara diskret!

FRÅGA RFSU:S EXPERT

Suzann Larsdotter är sexolog och sexualupplysare på RFSU:s förbundskansli.

Kan jag bli av med sexuella fantasier jag inte vill ha?

SVAR: Det är inte ovanligt att människor känner sig skrämde av eller upprörda över sina sexuella fantasier, men så länge det finns en tydlig gräns mellan fantasi och verklighet så är fantasierna oftast inte ett problem. Snarare kan det uppstå problem om du i stället trycker ner och vägrar erkänna vissa fantasier. I fantasins värld är allt tillåtet och ingenting vi behöver stå till svars för.

Oönskade tankar och sexuella fantasier kring barn eller våldsamma sexuella handlingar, som du börjar längta efter eller planera att omsätta i praktiken, kan vara problematiska.

Då bör du söka hjälp, exempelvis genom att ringa PrevenTells hjälplinje: 020-66 77 88. ✨

Hur kommer vi att ha sex i framtiden?

SVAR: Det går självklart inte att säga hur sex kommer att se ut i framtiden, men om jag skulle titta in i min sexologiska spåkula utifrån vad forskningen säger så ger jag er tre spådomar:

1. I framtiden kommer det att vara lika vanligt att ha sex med en robot som det i dag är att läsa en e-bok eller spela tv-spel. Vi kommer att ha tillgång till sexrobotar som vi beställer designade utifrån tycke och smak.
2. Föreställningar om kön och sexuell läggning kommer att försvinna. Vi kommer att inse att det finns oändligt många sätt att uttrycka kärlek och sexualitet på som inte kräver en rad olika definitioner.
3. Andelen långdistansrelationer kommer att öka eftersom det blir möjligt att ha sex på distans. Genom uppkopplade helkroppsdräkter kommer du att kunna ha sex med din partner även när ni befinner er på olika platser. ✨

Susanne Vesterinen.

UNDER LUPP

Vi sätter tänderna i ett ämne som berör och engagerar världen över.

PRIDE I VÄRLDEN

I västra Kenya firades Pride med glam och fest. Georgien tvingades ställa in sitt firande i år. RFSU:s samarbetspartners i olika delar av världen berättar om en viktig rörelse.

Text: Ulrika Hammar

Regnbågsflaggans historia

✿ **REGNBÅGSFLAGGAN**, även kallad prideflaggan, kommer från USA. Den skapades på 1970-talet av konstnären Gilbert Baker, som var inspirerad av den svarta befrielse rörelsens flagga.

Första gången regnbågsflaggan officiellt visades var under San Francisco Pride 1978. I San Francisco spred sig regnbågsflaggan snabbt, och blev en markör för gaykvarteren och gaybarer. ✿

Det här symboliserar flaggans färger

Röd: Livet
Orange: Helande
Gul: Solen
Grön: Naturen
Blå: Konst
Lila: Själens/anden ✿
KÄLLA: OTTAR

I Bolivia lockar paraden i La Paz flest deltagare.

FOTO: ADESPROC

BOLIVIA

✿ I **BOLIVIA FIRAS PRIDE** firats sedan 2003 då den 28 juni blev den officiella dagen för hbt-personers rättigheter. "Desfile por el orgullo de las diversidades", paraden för stolthet över mångfald, har olika teman varje år. I år betonades rättigheterna kring lagen om könsidentitet. RFSU:s partnerorganisation ADESPROC deltar i firandet i La Paz som är den parad som samlar flest deltagare. 2007 utsattes paraden för ett homofobiskt attentat, men fortsatte ändå. Det finns ett stort engagemang för hbtq-personers rättigheter i Bolivia. ✿

LIBERIA

✿ **HBTQ-PERSONER** I Liberia måste ofta dölja sin sexuella identitet för att undvika stigma och diskriminering. Det saknas lagar som skyddar hbtq-personers rättigheter och sexuella handlingar mellan män är förbjudna. RFSU:s partnerorganisation LEGAL var ändå med och anordnade ett pridefirande i år. Nästa år planeras fler aktiviteter, bland annat möten mellan hbtq-communityt och olika politiska och religiösa ledare. "Den största risken är att vi blir utsatta för hat. Vi måste planera noga kring säkerheten så att deltagarna känner sig trygga med att gå i en offentlig parad på gatan", säger LEGAL. ✿

GHANA

✿ I **GHANA ÄR** situationen för hbtq-personer svår och osäker. Sexuella handlingar mellan samkönade är olagliga och hbtq-personer diskrimineras, trakasseras och utpressas. Kunskapen är låg och det finns mycket stigma i samhället. Organisationer och aktivister arbetar under ytan för att inte utsätta sig själva för risker. ✿

KENYA

✿ I **SOMRAS HÖLL** Kakuma, ett av världens största flyktingläger, sitt första pridefirande med 600 deltagare. Efteråt fick flera av dessa ta emot dödshot och några misshandlades. ✿ RFSU:s partnerorganisation NYARWEK var i höstas med och anordnade västra Kenyas första Pride. Nästan 400 personer deltog i aktiviteter som drag shows, paneldiskussioner och dansstävlingar.

"Pride bidrar till att bygga solidaritet för hbtq-personer i Kenya. Polisen stöttade oss genom att till exempel vakta klubben vi var på. Till och med motorcykelkillarna, som annars ofta trakasserar hbtq-personer, höll sig lugna och ställde inte till med bråk" säger Daniel Onyango på NYARWEK. ✿

Glam och fest vid västra Kenyas första pridefirande.
FOTO: NYARWEK

GEORGIEN

✿ I **GEORGIEN FIRAS** inte Pride, i stället firas International Day Against Homophobia, Transphobia and Biphobia den 17 maj. År 2013 hölls en stor motdemonstration med våld som följde och motståndarna har efter detta inrättat "Familjedagen" och en "straight parade" samma dag. I år hade hbtq-aktivister planerat att samlas utanför premiärministerens kontor, men de ställde in eftersom de inte trodde att polisen kunde skydda dem från motdemonstranterna. Mindre manifestationer hölls ändå runt om i Tbilisi senare på dagen.

RFSU:s samarbetspartners Equality Movement och WISG samlade senare alla hbtq-aktivister på en offentlig plats utanför staden och tände bengaler i regnbågsfärger. Bilden har spridits i flera medier världen runt. ✿

BANGLADESH

✿ RFSU:s samarbetspartner Bandhu arrangerade 2014 Hijra Pride i Bangladesh för att uppmärksamma årsdagen av införandet av ett tredje kön. Firandet lades ner igen 2016 då ett uppmärksammat mord på hbtq-aktivister gjorde att många hbtq-personer ansåg sig tvungna att gå under jorden eller fly landet. ✿

Tuk-tuk med prideflagga i Kambodja.
FOTO: ROCK

KAMBODJA

✿ RFSU:s samarbetspartner RoCK har i snart tio års tid anordnat Pride i Kambodja. Man anordnar en tuk-tuk-parad, föreläsningar och fester.

"Vi vill också skapa utrymme för deltagarna att be, meditera och samla kraft från svårigheter de möter i sin vardag. Vi tänder flytande lanternor som symboliserar kärlek, gemenskap och fred för alla", berättar RoCK. ✿